

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 27 juni 2013

MEDITATIE

Waar reist u naar toe?

Geliefde lezers, in deze periode verkeren velen een enkele week op een andere plaats dan waar men woont. Vandaar dat de vraag nogal eens gesteld wordt: Waar komt u vandaan of waar gaat u naartoe? Ook als we niet op reis gaan, geldt toch van ons allen dat op reis zijn. Op reis naar de grote Godsontmoeting. En hoe maakt u, hoe maak jij die reis? Mogen we de vraag van de tekst aan elke lezer persoonlijk stellen: Vanwaar komt gij en waar zult gij heengaan?

In onze tekst stelt de Heere deze vraag aan Hagar, die boos was weggelopen bij Sara en nu bij een waterput in de woestijn zit. Ook daar slaat de alwetende God haar echter gade en stelt Hij deze vraag aan haar. Zullen we dat onthouden, jong en oud, dat de ogen des Heeren zijn aan alle plaatsen op deze

Vanwaar komt gij en waar zult gij heengaan?

Genesis 16:8m

wereld? Waar we ook zijn, de Heere ziet ons altijd. Moge dat blijken in ons leven, waar we ook verkeren als jongeren en als gezinnen. Een indruk dat de Heere ons overal ziet, zal bewaren voor een zondig leven in den vreemde. Moge die wetenschap ook zulk een beslag leggen op ons leven, dat juist ook in deze periode er een dagelijks lezen van Gods Woord en buigen van de knieën bij ons gevonden mag worden. Hoor, de Heere stelt een vraag aan Hagar: Vanwaar komt gij? Ze geeft een eerlijk antwoord. Ik ben vluchtend voor Saraï, die mij het leven moeilijk gemaakt heeft.

Waar komt u, waar kom jij vandaan? Er zijn veel antwoorden mogelijk. Op reis naar de eeuwigheid is er echter maar één antwoord mogelijk. Wij komen uit het Paradijs, waar wij een goeddoende God, Die ons alleen maar weldeed, moed- en vrijwillig verlaten hebben. En daarom zijn we allen in onze natuurstaat, vanwege onze zondeval, maar ook vanwege onze dagelijkse zonden, op reis naar de tijdelijke en de eeuwige dood. Naar het eeuwig en rechtvaardig straflijden in de hel.

Geliefden, bent u daar door Gods Geest al achtergebracht? Zijn uw dagelijkse afmakingen en uw afval van God al uw diepe zielennoed geworden? Hebt u leren buigen onder Gods rechtvaardig oordeel, de eeuwige verdoemenis? De weggelopen Hagar krijgt bij deze vraag ook nog een boodschap des Heeren. Ze moet wederkeren naar Saraï. Ook

wij mogen in Gods lankmoedigheid nog verkeren onder de boodschap van Gods Woord, die ons heden nog toeroept: Verlaat de zonde, keer weder tot de Heere, ja, bekeert u, bekeert u, want waarom zoudt gij sterven en verloren gaan? En hoe moet ze wederkeren? Vers 9 zegt dat ze zich moet vernederen onder de handen van Saraï. Wat is ons nodig als hoogmoedige Adamskinderen? Om door Gods genadekracht als een arme en onwaardige zondaar voor de Heere te leren buigen en het voor Hem te mogen leren verliezen. Dat ons eigen ik in het uur der wedergeboorte de doodsteek zal krijgen. Ja, dat we een welgevallen leren krijgen aan de straf die rust op onze ongerechtigheid. Alleen in die weg zal een Adamskind weer mogen gaan reizen naar de eeuwige zaligheid, waarin de herstelling in Gods gunst en gemeenschap ontvangen mag worden.

We lezen in dit hoofdstuk dat Hagar is wedergekeerd en heeft gebogen. En wij? Nog altijd als een hoogmoedig Adamskind onze levensweg vervolgen? Weet dan dat het einde daarvan zal zijn: "Deze (...) die niet hebben gewild dat Ik over hen Koning zou zijn, (...) slaat ze voor Mij dood."

Geliefde lezer, haast u dan om uws levens wil. Gelukkig de mens die komt uit het verloren Paradijs, maar die door het wonder van wedergeboorte in een weg van sterven, reizigers geworden zijn naar de eeuwige zaligheid. Hoe dat mogelijk is? Alleen door Hem van Wie geldt: Vanwaar komt Gij? Uit de eeuwigheid.

Daar is Christus verkoren als Borg en Middelaar. Hij, Die gekomen is in de tijd om op grond van recht alles aan te brengen tot Gods eer voor Zijn ganse Kerk. Die nu, wedergekeerd naar de hemel, als verhoogde Zaligmaker gaat schenken dat het woeste volk voor Hem zal knielen en vijanden uit vrije genade met God verzoend zullen worden. Lieve lezer, overdenk temidden van uw reizen, maar ook als u thuisblijft, deze vraag: "Waar reist u naartoe?"

Scherpenzeel,

ds. A. Verschuure

Inhoud

- 1 Waar reist u naar toe?
- 2 Een lofzang op de Drie-enige God (3)
- 3 Bijbelstudie: Spreuken (13)
- 4 Commentaar: Schuldig aan de slavernij
- 5 Zoeken naar kerkelijke eenheid (2)
- 7 Even maar...
- 8 Uit school: Afscheid
- 9 De Helpende Handen van de kerk
- 10 Vanwege de nood der tijden...
- 10 Kerknieuws
- 11 Berichten
- 12 Kerkdiensten

Een lofzang op de Drie-enige God

Het was stil in de kerk. Terwijl de prediker iets voorover leunde, zei hij met diepe ernst: 'We kunnen alleen door God met God verzoend worden'. Wat bedoelde hij daarmee? Luister! 'Er zal nooit vrede zijn tussen God en de mens als de Heere niet tussenbeide komt. Hij verzoent zondaren met Zichzelf. Hoe doet Hij dat? Door het offer van Zijn Zoon! Christus is meer dan een menselijke Zaligmaker. Hij is God Zelf - de tweede Persoon in het goddelijke Wezen. Wat een wonder: zondaren worden door God met God verzoend!'

Een diepe stilte viel over de gemeente. Je kon een speld horen vallen toen de dominee verder ging. 'Toch hebben we nog een tweede wonder nodig. We moeten bekeerd worden. En we kunnen alleen bekeerd worden door God tot God. Geloof je dat? Zonder Gods Geest zal het niet gaan. Denk je nu eens in dat de Heilige Geest niet meer dan een kracht was, dan kon niemand van ons behouden worden. Maar gelukkig, er is nog een derde Persoon, en ook die derde Persoon is God.'

Niet van Athanasius

In de geloofsbelijdenis die naar Athanasius is vernoemd, draait alles om deze twee wonderen. Eerder hebben we al gelet op de Twaalf Artikelen en de Geloofsbelijdenis van Nicéa. Ditmaal gaat het over de derde geloofsbelijdenis van de algemene christelijke kerk. Ze draagt de naam van Athanasius, de man die tot vijfmaal toe werd verbannen omdat hij pal stond voor de waarheid dat Christus God is.

Het is misschien wat teleurstellend te horen dat Athanasius niet de eigenlijke schrijver is van deze geloofsbelijdenis. Sinds de zevende eeuw is dat duidelijk geworden. Waarschijnlijk is dit geschrift ontstaan in de vijfde eeuw, lang na de dood van Athanasius. Toch ademt deze geloofsbelijdenis zijn geest. Zij bevat dezelfde waarheid die hij met kracht verdedigde. Daarom spreken we ook vandaag nog van "de geloofsbelijdenis van Athanasius".

Athanasius

Het tweede gedeelte van deze geloofsbelijdenis (art. 29-40) is gewijd aan de Persoon van Hem Die twee naturen heeft, een goddelijke en een menselijke. Nestorius trok deze naturen uiteen, zodat het leek alsof er twee personen in Christus waren. Eutyches deed het omgekeerde. Hij maakte nauwelijks onderscheid tussen beide naturen. De menselijke natuur werd als het ware verzwolgen door de goddelijke natuur. In 451 veroordeelde het Concilie van Chalcedon beide opvattingen. De twee naturen zijn onafscheidelijk maar ook onveranderlijk. Christus is dus God en mens in één Persoon. We vinden dit terug in de geloofsbelijdenis van Athanasius. Christus is de Zoon van God en de Zoon des mensen. Juist daarom is Hij een volkomen Middelaar en kan Hij Immanuël heten: "God met ons".

Drie in Eén; Eén in Drie

Het langste gedeelte van de geloofsbelijdenis van Athanasius (art. 3-28) gaat over de Drie-eenheid. Er staat dat 'de Eenheid in de Drieheid en de Drieheid in de Eenheid te eren is.' We lezen over wezenseigenschappen en personele eigenschappen van God. De drie Personen hebben deel aan hetzelfde Wezen. Elk van hen is eeuwig en almachtig. Samen zijn zij de

enige, eeuwige en almachtige God. We horen ook over de verhouding tussen de drie Personen. Hoewel zij delen in hetzelfde Wezen, hebben zij verschillende personele eigenschappen. De Vader is in en van Zichzelf, de Zoon is gegeneerd en de Heilige Geest gaat uit van de Vader en de Zoon. Kortom, er zijn drie Personen in hetzelfde goddelijke Wezen. En toch, deze Drie zijn één. Het is een geheimenis dat wij niet kunnen doorgronden. We geloven het omdat God het in Zijn Woord heeft geopenbaard. God is altijd groter dan wij denken. Hij is aanbidlijk.

Nu is het niet genoeg verstandelijk in te stemmen met deze waarheid. Wat we nodig hebben is hartenkennis. De Nederlandse Geloofsbelijdenis spreekt over werkingen van de Heilige Geest 'die wij in ons gevoelen' (art. 9). Gods kinderen leren de Heere kennen als Schepper, Verlosser en Heiligmaker. Als de Heere in ons hart gaat werken, laat Hij iets zien van onze diepe verdorvenheid en hemelhoge schuld. We krijgen te doen met onze Schepper. We hebben Zijn wet overtreden en Zijn goedheid veracht. Onze Maker wordt onze Rechter Die ons voor eeuwig moet verdoemen. Een diep verlangen wordt geboren om verlost te worden van de vloek der wet, de toorn van God en de macht der zonde. Gods recht moet worden voldaan, maar we vinden in onszelf niets dan ongerechtigheid. We gaan bankroet met heel onze godsdienst.

"Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe"

God of Allah

Het zou er hopeloos met ons voorstaan als God niet de Drie-enige was. Anders gezegd: als Hij op Allah zou lijken. Maar o wonder, God heeft een Zoon, en Hij heeft die Zoon in deze wereld gezonden. Christus heeft onze menselijke natuur aangenomen om te lijden en te sterven en zo de zaligheid te verwerven. Dat is ontzaglijk groot. En toch zou een verloren zondaar daar niet mee geholpen zijn als dat wonder hem niet werd toegepast.

En juist dit maakt het bijzondere van de Drie-eenheid uit. Er is nog een derde Persoon! Het is Gods Geest Die blinde zielsogen opent, de schatten van Christus uitdeelt en ook het geloof schenkt om ze aan te nemen. Deze derde Persoon gaat schuil achter die bekende woorden: "Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe" (Joh. 3:16). Wie zou echt in Hem kunnen geloven zonder het machtige werk van de Heilige Geest?

Zien we nu hoe belangrijk de leer van de Drie-eenheid is? Als deze leer wordt ontkend, is er geen zaligheid mogelijk. Mensen die hier niet van willen weten, hebben hooguit een God *boven* hen, een koude, afstandelijke godheid die met zondaren geen gemeenschap kan hebben. Er is echter een God Die tot gevallen mensenkinderen komt in Christus door de kracht van Zijn Geest. Die Geest schenkt vrijmoedigheid zodat doodschuldige zondaren mogen naderen tot een heilig en rechtvaardig God. Gods kinderen hebben niet alleen een God Die *boven* hen en *met* hen is, maar ook een God Die *in* hen is. De Heilige Geest maakt woning in hun hart, verzekert hen van de zaligheid en vernieuwt hun leven. Ja, Hij bewaart hen ook in alle strijd en zwakte.

Vader, Zoon, Heilige Geest

Bent u, ben jij gedoopt in de Naam van deze Drie-enige God? O, zoek Hem toch eer het te laat is! In de geloofsbelijdenis van Athanasius staat: 'die goed gedaan hebben, zullen in het eeuwige leven gaan; maar die kwaad gedaan hebben, in het eeuwige vuur'. Smee de Heere om dat ware geloof waardoor we onszelf gaan veroordelen, God leren rechtvaardigen, maar ook mogen vluchten tot die dierbare Zaligmaker. Nog nooit heeft Hij een bedelaar laten staan. In God Drie-enig is genade overvloeiende voor de grootste der zondaren. En wie dat mag ervaren, zal ook in Hem eindigen.

*O Vader, dat Uw liefde ons blijk;
O Zoon, maak ons Uw beeld gelijk;
O Geest, zend Uwen troost ons neer;
Drie-enig God, U zal al d' eer!*

(slot)

Krabbendijke, ds. C. Sonneveld

Leiding voor een hopeloze

'Raad en het wezen zijn Mijne; Ik ben het Verstand, Mijne is de sterkte.'

Spreuken 8:14

Het vorige hoofdstuk was tot ontdekking. Daar moeten we maar om vragen, hoewel we van nature niet weten waarom we vragen. Ook na ontvangen genade moeten we voor ontdekking worden ingewonnen. Ons bestaan wordt opengelegd. Dan is er niet anders dan zonden. Weten we dit ook?

Als de Heere ontdekt, wordt het donker in de ziel. Er is een smeken om genade, maar er is geen hulp. Doorgaande ontdekking wijst op het onheilige van het gehele leven. Wie kan voor de Heere bestaan? Wie terugziet, ook na ontvangen weldaden, houdt alleen schuld over. Dan is er ook geen hoop. Het wordt waar: 'waar alle hoop mij gans ontviel'. Wie zal hierin raad kunnen geven?

Nu spreekt in hoofdstuk 8 de eeuwige Wijsheid. Het is Christus Die spreekt in de bovenstaande tekst. Bij Hem is raad. Het is zo waar wat Jesaja over de namen van Christus zegt: 'Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid, Vrededorst' (Jes. 9:5b). Er is een volk dat in het terugzien bemoedigd wordt door Christus Die Raad is. Toch kunnen zij niet voor de Heere bestaan. Hij is immers rechtvaardig en heilig in al Zijn deugden? Als Hij naar recht handelt, is het verloren.

Nu staat er in vers 14: '...en het wezen zijn Mijne'. Christus heeft een Goddelijke natuur. Dit behoort tot Zijn wezen. Hij kan voor de heilige God bestaan. En een verloren zondaar kan in Hem voor God bestaan! Dan kunnen er veel zonden en schulden zijn, maar dan is er vergeving. Dan is er in het terugzien een rust, omdat Hij gezegd heeft: 'Raad en wezen zijn Mijne'.

In het terugzien kan er een rust zijn. In het vooruitzien een onrust. Hoe zal het in de ziel in het toekomstige gaan? De toekomst kan ook zo donker zijn. Vragen kunnen het hart vervullen. Heb ik de wijsheid en de kracht? Ook dan wordt er in de tekst een antwoord gegeven. 'Ik ben het Verstand, Mijne is de sterkte'. Er is ware rust als we door het geloof op Christus mogen zien. In het terugzien en in het vooruitzien.

Er is leiding voor hopelozen. Die alleen op zichzelf ziet, zinkt weg in duisternis voor tijd en eeuwigheid. Die door genade op Christus mag zien, leert hopen. 'Hoop op God, sla 't oog naar boven, ik zal God, mijn God nog loven'.

Poortugaal, ds. C. Neele

Schuldig aan de slavernij

Half mei gaf de Raad van Kerken in Nederland een verklaring uit, waarin hij namens de deelnemende kerken betrokkenheid en schuld erkende bij de Nederlandse slavenhandel in het verleden. Aanleiding was de afschaffing, 150 jaar geleden, van de slavernij in Suriname en op de Antillen.

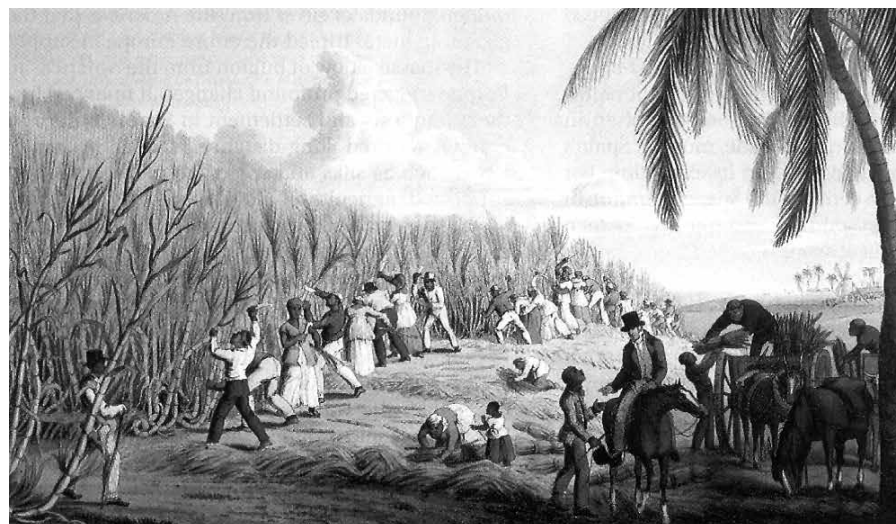
Nu is de Raad van Kerken niet een gezelschap waarmee we veel affiniteit hebben. De Rooms-Katholieke Kerk en de Protestantse Kerk in Nederland zijn de twee grootste kerken die hier lid van zijn. Daarnaast participeren nog een aantal kleine kerken, variërend van de Remonstrantse Broederschap tot de Koptisch-Orthodoxe Kerk.

Dat neemt niet weg dat het slavernijverleden ook ons raakt. In vroeger eeuwen was Nederland een belangrijke handelsnatie. Dat was de tijd van de Oost- en Westindische Compagnie, waarop we altijd nog wel trots zijn. Maar zeker voor de Westindische Compagnie was de slavenhandel van groot belang. Neger-slaven werden uit Afrika gehaald om zwaar werk te doen op de Amerikaanse plantages. Lijfstraffen waren eerder regel dan uitzondering.

Een hard leven

Nu moeten we daarbij wel bedenken dat in het algemeen het leven in vroeger eeuwen veel en veel harder was dan tegenwoordig. Veel mensen moesten zware lichamelijke arbeid verrichten tegen een karig loon. Hun behuizing was vaak slecht en de medische zorg was naar onze maatstaven primitief. De meeste mensen werden niet oud. Niet voor niets werden fabrieksarbeiders wel aangeduid als loonslaven. En landarbeiders hadden het niet veel beter.

Maar slaven hadden helemaal niets te kiezen. Zij waren niet meer dan koopwaar. Hun eigenaar kon hen verkopen aan een andere slavenhouder, waarbij gemakkelijk het eventuele gezinsverband verbroken werd. Jonge slavinnen werden vaak misbruikt. Gelukkig nam in de loop van de 19e eeuw het verzet tegen de slavernij steeds meer toe. Voordien was het houden van slaven vaak op allerlei manieren verdedigd. Ook in kerkelijke kring. Zowel in Europa als in Amerika. In de Verenigde Staten leidde de botsing van standpunten en belangen zelfs tot een burgeroorlog. Combinaties van praktische en theologische argumenten werden aangevoerd om de slavernij goed te praten.

Gelukkig nam in de loop van de 19e eeuw het verzet tegen de slavernij steeds meer toe. Voordien was het houden van slaven vaak op allerlei manieren verdedigd.

Zonder slaven zouden de plantages niet meer geëxploiteerd kunnen worden. Blanken konden immers in het hete klimaat dat zware werk niet doen. In de Bijbel kwam toch ook slavernij voor. En de negers waren nu eenmaal afstammelingen van die vervloekte Cham.

Inderdaad kent de Bijbel allerlei vormen van slavernij. De oudtestamentische wetgeving bevatte daar regels over. Slaven uit het eigen volk moesten na zes jaar worden vrijgelaten (Deut. 15:12). Er was zelfs een procedure voor hen die het goed hadden bij hun heer en daarom liever slaaf wilden blijven. Dat bood hun immers een bepaalde maatschappelijke zekerheid. Met een priem moest hun oor doorstoken worden en in de deurpost vastgeprikt als symbool van blijvende verbondenheid (Deut. 15:16-17).

Het is immers veel belangrijker om vrijgemaakt te zijn van de slavernij van de zonde, dan om in dit aardse leven vrij te zijn.

In het Nieuwe Testament wordt de betekenis van de slavernij gerelatieveerd. Het is immers veel belangrijker om vrijgemaakt te zijn van de slavernij van de zonde, dan om in dit aardse leven vrij te zijn (1 Kor. 7:20-24).

Diefelijk ontstolen

In de 17e eeuw was de slavernij in Europa afgeschaft, maar buiten Europa alom gangbaar. De grote behoefte aan slaven voor het pas ontdekte Amerika bracht de zwarte bevolking onnoemelijk veel leed. In de loop der jaren werden meer dan 12 miljoen mensen vanuit West-Afrika over de oceaan vervoerd. Dat was een winstgevende handel, waaraan ook tal van Nederlanders (al dan niet behorend tot de Gereformeerde Kerk) deelnamen.

Gelukkig werd daar ook tegen geprotesteerd. In zijn catechismusverklaring noemt Smytegelt de slavenhandel bij het achtste gebod. Hij noemt dat 'grove dieverij'. 'Is dat niet droevig', zo zegt hij, 'daar hebben de christenen een handel van gemaakt. Ach mochten die mensen, die zo verkocht, vervoerd en dikwijls daarom

vermoord worden eens spreken, zouden ze niet zeggen als eertijds Jozef: Ik ben diefelijk ontstolen uit mijn land'.

Udemans zag wel enige ruimte voor het houden van slaven. In zijn "t Geestelyck roer van 't coopmans schip" stelt hij dat men geen christen als slaaf mag hebben. Heidenen en Turken mogen wel als slaaf gehouden worden. Maar die moeten dan wel met alle redelijkheid en vriendelijkheid behandeld worden. Inzonderheid moet men zorg dragen voor hun zielen, opdat ze tot het rechte geloof bekeerd mochten worden.

Slaven die door hun meesters getiranniseerd worden, mogen weglopen en niemand mag hen dan weer onder de macht van hun meesters brengen. Udemans gaat er daarbij vanuit dat Nederlandse slavenhouders van nature vriendelijk zijn. Trouwe slaven moeten na verloop van tijd worden vrijgelaten. Voor slaven die christen zijn geworden, is dat na zeven jaar. Helaas was de praktijk van de slavernij heel wat anders dan Udemans hier voor ogen stond.

Opmerkelijk is ook dat toen er in het begin van de 19^e eeuw steeds meer stemmen op gingen om de slavernij af te schaffen, een man als Da Costa zich daar uitdrukkelijk tegen verzette. In zijn bekende geschrift, "Bezwaren tegen den geest der eeuw", rekende hij die plannen 'tot die hersenschimmige menselijke wijsheid, die de Almacht wil vooruitlopen en niets uit zal richten ten goede, maar veeleer eindeloos veel ten kwade'. Dat was een onverantwoorde conclusie.

Schuldbetuiging

Bij allerlei ontwikkelingen die zich in onze tijd voordoen zijn we nogal eens geneigd te zeggen dat de wereld er niet beter op wordt. In feite bedoelen we daarmee dat er op allerlei terrein sprake is van achteruitgang. En inderdaad de ontkerstening van ons land werkt door op allerlei gebied. Of het nu gaat om huwelijk en gezin of de zondagsviering.

Maar dat moet ons niet doen vergeten dat er ook in het verleden veel fout was en veel fout ging. Niet pas met de Franse Revolutie of met de culturele revolutie in de jaren zestig van de vorige eeuw is het kwaad in onze maatschappij zich openlijk gaan manifesteren. Nee, met Genesis 3 is de zonde in de wereld gekomen. Ook in het verleden werd het kwade goed genoemd en het goede kwaad. Soms door mensen waar je het niet

van had verwacht.

Zo vormt de slavernij en met name de slavenhandel een zwarte bladzijde in onze geschiedenis. Dat kan duidelijk zijn. Dat moeten we ook ronduit erkennen. De gevolgen daarvan werken nog steeds na. Het Caribische gezinsmodel dat bij veel Surinamers en Antillianen gangbaar is, waarbij vrouwen kinderen hebben bij verschillende mannen, met wie zij losse relaties onderhouden, heeft duidelijk zijn wortels in de tijd van de slavernij. Is het daarom noodzakelijk of zinvol om net als de Raad van Kerken een officiële schuldbelijdenis te laten uitgaan? Onmiskenbaar zijn er in het verleden veel dingen gebeurd die niet hadden mogen gebeuren. Moet je daarom aandringen op allerlei officiële schuldbetuigingen? Waar moet je beginnen en waar moet je eindigen? Moeten wij van de Spaanse regering alsnog verontschuldigin-

gen eisen voor alle wreedheden in de Tachtigjarige Oorlog ons voorgeslacht aangedaan? Of van de Franse regering vanwege de Nederlandse dienstplichtigen die omkwamen bij Napoleons tocht naar Rusland? Dat is allemaal niet zinvol.

Als de slachtoffers nog in leven zijn, ligt dat anders. Dan is een officiële spijtbetuiging en financiële compensatie voor de geleden schade op z'n plaats. Maar na meer dan een eeuw is die tijd wel voorbij. In het recht kennen we niet voor niets het begrip verjaring.

Bovendien vallen schuldbetuiging en schuldbeleving lang niet altijd samen. Die laatste is het belangrijkste. De psalmdichter wist van beide: 'wij hebben God op 't hoogst misdaan, ja wij en onze vaders tevens'.

Apeldoorn,

C.S.L. Janse

2

Zoeken naar kerkelijke eenheid

Wat zegt de Heilige Schrift?

Hoewel in de Statenvertaling het woord 'Kerk' niet voorkomt, wordt in de Heilige Schrift de Kerk met vele benamingen aangeduid: Enkele benamingen zijn: De gemeente der heiligen (Ps. 89:6); de bruid van Christus (Hoogl. 4: 8, 9, 10 en 12); een kudde (Joh. 10:16); de gemeente van Christus (Matth. 16:18); de gemeente Gods (1 Kor. 15:9b); het lichaam van Christus (Col. 1:18); het Koninkrijk van de Zoon van Gods liefde (Col. 1:13); het huis Gods (Hebr. 10:21).

De Statenvertalers hebben zowel het Hebreeuwse woord "kahal" als het Griekse woord "ecclesia" steeds vertaald door "gemeente". In deze benaming komt het *wezen* van de Kerk tot uiting. Daarbij dienen we te bedenken dat het *wezen* van de Kerk zich verder uitstrekt dan de grenzen van de Gereformeerde Gemeenten, omdat Christus Zijn bruidsgemeente vergadert uit alle volkeren.

Omdat de Heilige Schrift in deze benamingen uitgaat van het *wezen* van de Kerk, mogen we daar het be-

staansrecht van ons Deputaatschap Kerkelijke Eenheid aan ontlennen. Als kerk(verband) hebben we de opdracht om niet te berusten in de bestaande kerkelijke verdeeldheid, maar te zoeken naar eenheid met allen in wier hart de Heere door Zijn Woord en Geest het ware geloof heeft gewerkt. Het ware geloof is wel persoonlijk van aard, maar is niet individualistisch. Het zoekt gemeenschap met allen, zowel binnen als buiten het eigen kerkverband, die datzelfde geloof mogen kennen als een gave Gods en die begeren datzelfde geloof te belijden.

Wat zegt onze belijdenis?

Onze Heidelbergse Catechismus spreekt in Zondag 21, in de lijn van de Heilige Schrift, over de Kerk als volgt: 'dat de Zone Gods uit het ganse menselijke geslacht Zich een gemeente, tot het eeuwige leven uitverkoren, door Zijn Geest en Woord, in enigheid des waren geloofs, van den beginne der wereld tot aan het einde vergadert, beschermt en onderhoudt'. In dezelfde zin spreekt ook de Neder-

Op de komende Generale Synode, D.V. 18 en 19 september te Utrecht, zal er ook gesproken worden over “zoeken naar kerkelijke eenheid”.

landse Geloofsbelijdenis in artikel 27: ‘Wij geloven en belijden een enige katholieke of algemene Kerk, dewelke is een heilige vergadering der ware Christgelovigen, al hun zaligheid verwachtende in Jezus Christus, gewassen zijnde door Zijn bloed en geheiligd en verzegeld door den Heiligen Geest’.

Christus vergadert als de Opperherder Zijn kudde, van het begin tot het einde der wereld, door Zijn Geest en Woord. Als vrucht van dit vergaderen zal er een Kerk zijn, zoals artikel 28 NGB daarover spreekt: ‘Wij geloven, aangezien deze heilige vergadering is een verzameling dergenen die zalig worden, en dat buiten haar geen zaligheid is, dat niemand, van wat staat of kwaliteit hij zij, zich behoort op zichzelf te houden, om op eigen persoon te staan’.

Van deze Kerk is Christus het Hoofd. Hij regeert haar uit de hemel en blijft met Zijn majesteit, genade en Geest bij haar tot de voleinding der wereld. Hij is het geestelijk, representerend, besturend en bewarend Hoofd van Zijn Kerk.

De geloofswetenschap dat Christus het Hoofd is van Zijn Kerk geeft rust en kan bewaren voor moedeloosheid te midden van alle kerkelijke vraagstukken en twisten. Dezelfde geloofswetenschap bewaart ook voor een onheiligmisactivisme.

Maar tegelijk kan die geloofswetenschap ook de begeerte verwekken of Hij door Zijn Geest de ware eenheid wil bewerken en ons daar als instrumenten toe wil gebruiken. Het is immers een opdracht van de Koning van

de Kerk Zelf dat er gezocht zal worden naar eenheid.

In het licht van Schrift en belijdenis

Vanuit de Schrift en de belijdenis mogen we het streven naar kerkelijke eenheid niet opgeven. Het is een opdracht van de Heere Zelf om naar die eenheid te zoeken. Allen die zich geestelijk herkennen in een Schriftuurlijk-bevindelijke prediking zullen immers diezelfde eenheid zoeken.

Cultuurverschillen, die in de loop der tijd zijn ontstaan tussen kerken, kunnen in dit verband een belemmering zijn en behoeven niet ontkend te worden. Maar boven alles uit mogen we toch geloven dat God bijeen kan brengen wat op grond van Schrift en belijdenis bijeen hoort.

Schrift en belijdenis laten ons duidelijk zien dat de eenheid van de Kerk een gave van Godswege is en daarna ook onze roeping.

De Heilige Schrift kent verscheidenheid binnen het ene lichaam van Christus, de ware Kerk.

In onze belijdenis, in artikel 29 NGB, wordt de scheidslijn getrokken tussen ware en valse kerk. Maar hiermee blijft nog de vraag liggen waar we de kerkelijke verdeeldheid in het licht van Schrift en belijdenis moeten plaatsen.

De aardse bedeling is een bedeling van gebrokenheid die zich ook op kerkelijk erf zo duidelijk manifesteert in de kerkelijke verdeeldheid. Wat één zou moeten zijn op grond van Schrift en belijdenis leeft naast elkaar voort. Gelukkig als Gods kinderen, behorend tot verschillende kerken, elkaar geestelijk mogen herkennen en over kerkmuren heen die diepe eenheid van de kerk in Christus mag worden beleefd. Gelukkig ook als de breuk als diepe schuld voor God wordt gevoeld en beweend.

Blijvende opdracht

De kerkelijke verdeeldheid is een droevig gegeven waarvan de schuld altijd bij de mens ligt. Helaas wordt de kerkelijke verdeeldheid maar al te vaak en door velen als een gegeven geaccepteerd. Deze gemakkelijke aanvaarding van de verdeeldheid leidt echter ook dikwijls tot miskenning van de Bijbelse opdracht tot het zoeken van eenheid.

Beleven van de verdeeldheid doet pijn. Wat zou het een wonder zijn als de Heere de bede om die pijn te voelen zou vermenigvuldigen en de schuld van de kerkelijke verdeeldheid zo werd beleden.

Schrift en belijdenis laten ons duidelijk zien dat de eenheid van de Kerk een gave van Godswege is en daarna ook onze roeping. Christus heeft in het hogepriesterlijk gebed gebeden voor de eenheid van Zijn volk. We lezen in Johannes 17:20 en 21: ‘En Ik bid niet alleen voor dezen, maar ook voor degenen, die door hun woord in Mij geloven zullen. Opdat zij allen één zijn, gelijkterwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn, opdat de wereld gelove, dat Gij Mij gezonden hebt’.

Op grond van deze bede mag er het uitzicht zijn dat het eenmaal één kudde en één Herder zal zijn.

Gelukkig mag er nu ook al in Christus herkenning zijn, over kerkmuren heen, als kinderen van God elkaar ontmoeten. Maar dat betekent ook dat de kerkelijke verdeeldheid, waarin wij ons in onze dagen bevinden, een situatie is waarmee we daarom nooit vrede mogen hebben, vanuit de gezindheid van Christus.

Wel maken we hierbij de volgende opmerking: Geroepen zijn tot eenheid betekent niet dat wij verplicht zijn met al wat zich kerk of christen noemt, op weg te gaan. De Bijbelse eenheid heeft grenzen (zie 2 Tim. 2:16-18). De eenheid mag niet ten

coste gaan van de waarheid. De ware eenheid is de eenheid in de waarheid met Gods Woord als norm.

Helaas moet echter worden vastgesteld dat de kerk in ons land nog altijd ernstig verdeeld is, ook binnen de kring van wat genoemd wordt de gereformeerde gezindte. Wie de lijst van preekbeurten doorneemt die wekelijks in het Reformatorisch Dagblad verschijnt en de grote kerkelijke verscheidenheid en verdeeldheid daarin opmerkt, kan bedroefd worden over

de verscheurdheid die daarin getoond wordt.

Bovendien lijkt die verdeeldheid eerder toe te nemen dan af te nemen. Vindt er soms vereniging van kerken plaats, denk aan het samengaan van de Nederlandse Hervormde Kerk en de Gereformeerde Kerken, in 2004, als resultaat van het jarenlange Samen op Weg-proces, het aantal kerkverbanden is er echter niet minder door geworden. Integendeel, er is alleen maar een toename geweest.

Ook binnen ons eigen kerkverband is er in 1953 een droevige scheuring geweest waardoor een nieuw kerkverband ontstond: de Gereformeerde Gemeenten in Nederland. Wie het kerkelijke landschap overziet, kan de vraag stellen: Quis non fleret? Wie zou niet wenen?

(wordt vervolgd)

Deputaatschap Kerkelijke Eenheid

Even maar...

Geen troost?

Wat kan er de oorzaak van zijn, dat de bediening van het Heilig Avondmaal niet tot troost is geweest? In een tijd van enerzijds avondmaalsdrang - om niet te zeggen - avondmaalsdwang en anderzijds avondmaalsmijding is het goed om het evenwichtige spoor van onze vaders hierin te volgen. De schoonste voorbereidingspreek die we hebben is ons avondmaalsformulier. Het antwoord op bovengestelde vraag willen we dan ook graag daaruit afleiden. Luistert u maar: 'willen we tot onze troost des Heeren avondmaal houden, is ons voor alle dingen van node...' De troost is namelijk afhankelijk van twee zaken. Afhankelijk van de onmisbare bediening van de Heilige Geest wordt de troost middellijkerwijs hierdoor ervaren of (pijnlijk!) gemist. En dus bij het gemis van troost moeten we dan ook deze twee zaken nauwgezet onderzoeken. Ten eerste 'dat we ons tevoren recht beproeven en ten anderen dat we het tot dat (doel)einde richten, waartoe het de Heere Christus verordineerd en ingesteld heeft, namelijk dat we zulks doen zouden tot Zijn gedachtenis'. Deze beide zaken - de noodzaak van zelfbeproeving en het doel van de Inzetter - worden vanuit de Paulus 'instellingswoorden in 1 Kor. 11 door onze vaders duidelijk uitgewerkt. Aan de zelfbeproeving wijden ze vijf onderdelen. Zo wezenlijk is het zelfon-

derzoek voor de troost.

1. Hoe is het met de doorleving van de ellende? Overdenk toch uw zonden en vervloeking.
2. Hoe staat het met de kennis van de verlossing die in Christus Jezus is? Er wordt gevraagd naar de planting, het wezen van het zaligmakende geloof.
3. Hoe is het met de praktijk van de kinderlijke wederliefde tot God en ook de naaste? Onderzoek daartoe uw geweten en innerlijke gezindheid.
4. De dringende vermaning om af te blijven wanneer we het getuigenis van deze drie stukken 'in onze harten niet gevoelen'.
5. De herderlijke vertroosting voor Gods nieuwgeborenen kinderen, dat de Heere ze 'in genade wil aannemen en alzo deze hemelse spijs en drank waardig maken ne deelachtig maken'.

Het tweede waarvan de troost middellijkerwijs afhankelijk is, is het overdenken van het doel waartoe de Heere Christus het avondmaal heeft ingezet: 'namelijk dat we zulks doen zouden tot Zijn gedachtenis'. Wat houdt dat nu precies in? De manier waarop de godvruchtige avondmaalganger met dit doel bezig is, wordt niet aan de persoonlijke gesteldheid of omstandigheden overgelaten. Ook hier wordt herderlijk en geestelijk leiding aan zielen gegeven: 'Maar aldus zullen wij Zijner daarbij gedenken'. Deze tere overdenking

wordt in vier aspecten nader uitgewerkt:

1. Overdenk toch de dood van de Borg: in Zijn onderscheiden lijdensgangen
2. Overdenk de woorden van de Borg zoals Hij Zelf sprekende wordt ingevoerd: 'Ik voor u.'
3. Overdenk de gemeenschap met de Borg, 'hongerige en dorstige zielen'.
4. Overdenk de gemeenschap rond de Borg, 'Die ons tevoren zo uitnemend heeft liefgehad'.

Dus onze vaders houden ons dringend voor: laat de overdenking toch vooral gericht zijn op Sions betalende Borg. Dan zal er troost zijn! Anders wordt de sacramentele troost gemist, die de Inzetter bedoelt te geven aan de 'bezwaarde en verslagen harten'. Vandaar dat het zo nodig is, dat er uitgangen van het hart naar de Middelaar zijn. Anders heeft het 'doe dat tot Mijn gedachtenis' toch geen inhoud? Hongeren en dorsten naar dé gerechtigheid vragen toch om verzadiging? En dan kan, dan zal de avondmaalsgang tot onuitsprekelijke troost zijn. Gefundeerde troost wel te verstaan.

Laten we onze avondmaalspraktijk toch wezenlijk en waarachtig blijven toetsen aan dit bevindelijke onderwijs. Laat het persoonlijk en ook ambtelijk voor ons een richtsnoer blijven. Dan zullen we niet beschaamd worden.

v. A.

Uit school

Afscheid

De examens zijn gemaakt en het schooljaar is bijna ten einde. Dat betekent voor de examenklassen dat er een diploma-uitreiking is. Na vier, vijf of zes jaren komt voor de scholier en de docent het moment om afscheid te nemen. Op zo'n moment kunnen de gevoelens erg dubbel zijn.

Er zijn (bijna) altijd leerlingen die bij een diploma-uitreiking ontbreken omdat zij niet voor het examen geslaagd zijn. Dat kan ook voor degenen die wel hun diploma ophalen een behoorlijke domper op de vreugde zijn. Zeker als het een vriend of vriendin betreft die er hard voor gewerkt heeft. Anderen zijn blij omdat ze een diploma krijgen, maar dragen een groot verdriet of probleem met zich mee. Zorgen, verdriet en problemen die de vreugde temperen.

En zelfs als dit allemaal niet het geval is, dan nog voelt het afscheid voor velen dubbel. Enerzijds een gezonde spanning en benieuwd naar de vervolgopleiding, anderzijds weemoed en misschien wel angst om het vertrouwde los te moeten laten. Anderen zijn wellicht alleen maar blij eindelijk van school af te zijn om te gaan werken of te studeren.

Bij docenten is het niet anders. Ook zij hebben dubbele gevoelens bij het afscheid nemen van hun leerlingen. Vreugde overheerst als veel leerlingen

met een diploma de school mogen verlaten. Het is ontzettend mooi om mee te mogen werken aan de vorming van jonge mensen. Jonge mensen die na zo veel jaar klaar zijn om een vervolgopleiding te beginnen of de arbeidsmarkt op te gaan. Na jaren van intensief met elkaar optrekken komt dan toch het afscheid.

Met veel leerlingen is in de loop van de jaren een (hechte) band gegroeid. Een band van vertrouwen, wederzijds respect en gedeelde interesse. Zeker als mentor is het contact met zo'n examenklas intensief geweest. Er is meegeleefd in mooie en moeilijke tijden.

In de achterliggende drie jaar was ik mentor van een VWO-klas. In die drie jaren zijn er veel dingen gebeurd. Zorgen en verdriet blijven ook leerlingen niet bespaard. De leerlingen hebben zich van puberende jongens en meisjes ontwikkeld tot jongvolwassenen. Vakinhoudelijk is er hard gewerkt en het is voor een docent een grote vreugde als er leerlingen zijn die echt in het vakgebied van de docent geïnteresseerd zijn. Soms zelfs zo dat ze zich in hun vervolgopleiding gaan verdiepen in het desbetreffende vak. Dat doet een docent goed.

Anderen hadden juist moeite met het vak en zijn er dankzij ijver en doorzettingsvermogen toch in geslaagd het vak naar behoren af te ronden. Dat al-

les stemt tot dankbaarheid.

Niet alleen opvoeden, maar ook onderwijzen heeft als uiteindelijke doel zelfstandigheid. Maar voor ouders en docenten is het lastig om hun kind of leerling los te laten. Zal het in de toekomst goed gaan? Is de leerling zelfstandig genoeg om in het vervolgonderwijs succesvol te zijn? Er kunnen echter ook wezenlijker vragen zijn. Sommige leerlingen zou je graag nog wat langer onder je hoede gehad hebben omdat er zorgen zijn over hun staan in het leven. Zijn zij in staat om tegen de seculiere stroom van de samenleving en van de onderwijsinstellingen in vast te houden aan de christelijke overtuiging? Zijn zij voldoende geworteld in het gereformeerde belijden om uit te komen voor God en Zijn Woord? En dan komt de vraag direct tot ons als ouders en docenten, hebben we er alles aan gedaan om hen iets te laten zien van de dienenswaardigheid van de HEERE?

Zelfs als we naar de mate van de ons gegeven talenten en vaardigheden ons best hebben gedaan, blijft er niets anders over dan dat we onze schuldige plicht hebben gedaan. Een afscheid van leerlingen noopt tot zelfonderzoek. Heb ik vakinhoudelijk alles gedaan wat gedaan kon worden? Ben ik een goed voorbeeld geweest van ijver en plichtsbesef? Maar boven alles: heb ik de mogelijkheden te baat genomen om de leerlingen te wijzen op dat ene nodige? Ben ik er als docent in geslaagd om ook naast de dagopeningen en gebeden leerlingen iets meer mee te geven dan het curriculum voorschrijft?

Bij een afscheid zijn de gevoelens voor leerlingen en docenten dubbel. Er mag, ja er moet dankbaarheid zijn voor de behaalde resultaten. Er kunnen en mogen zorgen over de toekomst zijn. Afscheid nemen doet pijn. Pijn die verzacht kan worden door een vast vertrouwen op Gods vaderlijke leiding en zorg.

Wat echter ook niet mag ontbreken, is een gebed om vergeving van alles waarin we tekort geschoten zijn. Tekort geschoten ten opzichte van elkaar en ten opzichte van God. Afscheid nemen doet terug zien op eigen gebrek en tekort. Wat over blijft is het gebed van Mozes, de man Gods: 'En de lieflijkheid des HEEREN onzes Gods zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons, ja, het werk onzer handen, bevestig dat'.

Afscheid nemen doet pijn. Pijn die verzacht kan worden door een vast vertrouwen op Gods vaderlijke leiding en zorg.

Rijssen,

E.G. Bosma

De Helpende Handen van de kerk

Wie binnen het verband van onze gemeenten kent deze organisatie niet? Opgericht op 20 januari 1973 heeft deze vereniging zich al 40 jaar ingezet voor mensen met een verstandelijke beperking. De naam van de organisatie is gewijzigd (eerst Gehandicaptenzorg, later Helpende Handen) het werkterrein ook, maar de diepste drijfveren zijn al die jaren onveranderd gebleven.

Waar ging het toen en waar gaat het nu om? Wat dreef de oprichters en wat motiveert ons nu? Dit is het: de zorg voor onze kinderen (broer, zus) die zo weinig begrijpen van de Bijbelse boodschap. De zorg voor hen als ze niet meer thuis kunnen blijven. Waar kunnen ze goed wonen en wat hebben ze meer nodig? Tegen de bestaande instellingen bestonden grote identiteitsproblemen. Er kwam behoefte aan eigen instellingen.

En wat denkt u van de sterke behoefte van ouders om eens een poosje te kunnen praten met mensen die hen begrijpen, met andere ouders.

Die vragen, gedachten, waren er 40 jaar geleden: ze zijn er nog steeds. En ze zullen er blijven.

Het mooie van Helpende Handen is dat gedurende al die jaren de doelstelling dezelfde is gebleven. Natuurlijk heeft de vereniging zich ontwikkeld. Ooit was het oprichten van woonvoorzieningen een belangrijk doel; zo zeer zelfs dat de daarbij behorende activiteiten verzelfstandigd zijn. U kent allemaal Siloah die sinds 1979 zorg biedt in voorzieningen voor wonen en dagbesteding.

Was dat een verlies voor de vereniging? Nee, want nu konden beide organisaties zich beter concentreren op hun kernactiviteiten. Dat betekende dat de oudervereniging zich ging verbreden: aandacht voor lichamelijke beperkingen (schisis en spina bifida). Er kwamen regionale vormen van contact en ontmoeting. Zo zijn er 13 afdelingen gevormd, die tot op heden graag bezocht worden.

Ook werd de ondersteuning aan de ouders geprofessionaliseerd. Er kwa-

men meer mensen die ondersteuning konden bieden in de vaak moeilijke gezinssituatie. Maatschappelijk werkers verduidelikten samen met ouders de hulpvraag en zochten mogelijkheden. Vele ouders hebben dat zeer gewaardeerd.

Opvallend is dat in de achterliggende jaren het zicht op de zorg voor mensen met een (verstandelijke) handicap verbreed en verdiept is. Er zijn heel wat contactgroepen gevormd, ontstaan uit de behoefte aan informatie en gesprek over meer specifieke problemen. Denk aan de problemen rond autisme en ADHD die de laatste jaren veelbesproken zijn. Er is meer aandacht voor specifieke thema's. Daarbij werd aansluiting gezocht bij de algemene maatschappelijke ontwikkeling. Siloah is daar een prachtig voorbeeld van.

De oudervereniging toonde een vergelijkbaar beeld: verbrede aandacht voor alle facetten van het leven: naast wonen ook werken, onderwijs, vrije tijd, welzijn... Ook sterk gerelateerd aan de algemeen maatschappelijke ontwikkelingen.

Het zijn ook mooie, goede jaren geweest voor de zorg voor mensen met een handicap. Toen Helpende Handen begon, was de zorg nog ingebed in het zogenoemde medisch model. Die mensen hadden goede lichamelijke zorg en verpleging nodig. Nu wordt er heel anders naar gehandicapten

gekeken: de overheid ziet hen graag als burgers die in de maatschappij participeren; ouders en zorgverleners willen hen graag zo breed mogelijk ontwikkelen. Helpende Handen denkt daarin kritisch en constructief mee. Dat vraagt veel van bestuur, directie en medewerkers: de vragen en noden zijn dezelfde gebleven: er is een handicap, een beperking, die het gewone leven moeilijk maakt. Er zijn noden: rondom de ziel, de toekomst, de verantwoordelijkheid. Onderschat niet het gewicht van deze zaken. Als je daar niets van voelt, kun je heel moeilijk meeleven met Helpende Handen.

We kunnen de periode van 40 jaar Helpende Handen typeren met twee woorden: continuïteit en flexibiliteit. Wat belangrijk werd geacht, is het nog, de vertaling is voor een deel verbonden aan de eisen van de tijd. Hopelijk mag dit in de toekomst bestendig blijven.

Nog een enkel woord over Helpende Handen als vereniging binnen de Gereformeerde Gemeenten. Een waarnermer van buitenaf zou zich waarschijnlijk zeer verbazen en wel om drie redenen. Allereerst om het grote aantal leden van Helpende Handen: met als signaleringspunten hun betrokkenheid en hun financiële ondersteuning. Vervolgens dat een klein kerkgenootschap zo'n mooie organisatie kon ontwikkelen: een vereniging die zorg zocht voor de zwaksten in de gemeenten. De boodschap van de kerk is: zij horen erbij. Ook vanuit de Gereformeerde Gemeenten is er een visie vanuit Gods Woord: "Draagt elkanders lasten". Voor de mensen in de kerk, voor de mensen in de wereld.

W.P. van Kempen,
voorzitter Helpende Handen

"Draagt elkanders lasten". Voor de mensen in de kerk, voor de mensen in de wereld.

■ BEROEPINGSWERK

AANGENOMEN

Naar 's-Gravenpolder:
kand. S.W. Janse te Arnemuiden;
Naar Krimpen aan den IJssel:
kand. C. van Ruitenburg
te Hendrik-Ido-Ambacht;
Naar Rijssen-West:
kand. J. van Laar te Opheusden.
Alle kandidaten bedankten voor alle overige op hen uitgebrachte beroepen.

BEROEPEN

Te Lethbridge (Canada):
ds. J.M.D. de Heer te Middelburg-Centrum

■ INGEBRUIKNAME ORGEL PETRAKERK EDE

Op **zaterdag 29 juni** wordt het orgel in de Petra-kerk van de Gereformeerde Gemeente te Ede in gebruik genomen. Aanvang 14.00 uur. Opening door ds. A.A. Brugge.

In deze bijeenkomst zal orgelbouwer Adema het orgel officieel overdragen aan de gemeente. Vervolgens zal Dirk Jan Versluis (voorzitter van de VOGG) een orgelbespeeling verzorgen. Op het programma staan orgelliteratuur, improvisaties en samenzang.
Iedereen van harte welkom.

■ VERSLAG AFSCHIED DS. P. MULDER VAN KRIMPEN A/D IJSSEL

Op woensdag 12 juni 2013 ging ds. P. Mulder voor het laatst als herder en leraar van onze gemeente voor in een afscheidsdienst. De tekst voor deze dienst was uit 1 Thessalonicenzen 5:23a en 28: "En de God des vredes Zelf heilige u geheel en al;" "De genade van onzen Heere Jezus Christus zij met ulieden. Amen." Het thema is: Zegenwensen voor de gemeente, waarbij stilgestaan wordt bij:

1. Vredegevende heiliging.
2. Genadevolle nabijheid.

Vredegevende heiliging

Paulus spreekt in vers 1 van tijden en gelegenheden. Ook in de achterliggende acht jaar zijn er gelegenheden van allerlei levensgebeurtenissen geweest. Er

is veel gebeurd. Echter niet zonder het Woord. Het Woord heeft altijd wat te zeggen.

Tijden en gelegenheden staan in het licht van de wederkomst. Eenmaal staan wij allen voor de rechterstoel van Christus. Dan zal Christus oordelen over elk woord, dat op de kansel is gesproken en in de gemeente is neergelegd. Wij hebben verzoening nodig in Christus. Nog eenmaal klinkt de nodiging als eigen herder en leraar: hoort des Heeren Woord, zoekt Hem terwijl Hij te vinden is. Laat u met God verzoenen. Die in de Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven, maar die niet in de Zoon gelooft, de toorn Gods blijft op u.

Ds. Mulder mag de wens van Paulus naspreken: de God des vredes Zelf heilige u geheel. Het moet van de Heere komen, van de wedergeboorte af. De opgestane Christus heilige u. Wij hebben de inwendige heiliging nodig, gewerkt door de Heilige Geest. De Geest des vredes en de Geest der heiligmaking hebben we nodig. Dit gaat in een weg van strijd. Dit wenst ds. Mulder de gemeente van harte toe.

Genadevolle nabijheid

Genade is nodig als de mens in de schuld staat, als het oordeel is aangezegd vanwege de overtreding van al Zijn geboden. Er is genade om Jezus' wil. Christus heeft geleden. Hij heeft de prijs betaald om het recht Gods te voldoen. Genade is in Zijn lippen uitgestort.

Ds. Mulder spreekt de wens van Paulus na: de genade van onze Heere Jezus Christus zij met u. We hebben dagelijks genade nodig. Bij Hem is genade overvloeiende.

Genade heeft ook de betekenis van gunst. Buiten Christus zijn wij onder de vloek. De gunst Gods in Christus is de wens van Gods kinderen.

Ds. Mulder stelt nog eenmaal de vraag:

horen wij bij de geheiligden? Van nature niet, maar begeert van God wat wij niet kunnen missen.

Na het zingen van Psalm 93:4 volgen de gebruikelijke toespraken.

In de eerste plaats richt ds. Mulder zich in enkele hartelijke en persoonlijke woorden tot de gemeente en de kerkenraad. Voorts worden onderscheiden afgevaardigden bedankt voor hun aanwezigheid en samenwerking in de afgelopen acht jaar. Tenslotte richt ds. Mulder zich in enkele liefdevolle woorden tot zijn vrouw en kinderen.

Hierna spreekt ds. W. Silfhout namens de Classis en Particuliere Synode Zuid-West een afscheidswaard. Ds. Silfhout wenst ds. Mulder en zijn vrouw Gods zegen toe in Tricht-Geldermalsen. Vervolgens spreekt ds. D. Heemskerk namens HHG te Ouderkerk aan den IJssel een woord van afscheid. Tenslotte spreekt ouderling M.J. de Vries namens de kerkenraad en de gemeente. Achthonderd preken zijn uitgesproken. Geen dienst behoefde verzuimd te worden. Voor het vele werk wordt, na de Heere, hartelijk dankzegd. Ds. Mulder wordt staande toegezongen uit Psalm 20 de verzen 1 en 5.

Na een dankwoord aan sprekers en gemeente is de dienst op de gebruikelijke wijze besloten en legde ds. Mulder voor het laatst als eigen herder en leraar.

■ MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2013

* Pag. 176, **gemeente ELSPEET.**

Voor de twee naast IBAN genoemde rekeningnummers treedt in de plaats:
IBAN kerk: NL26RABO0347501311.
IBAN diaconie: NL30RABO0387544003.

* Pag. 335, **gemeente ROTTERDAM-ALEXANDERPOLDER.**

Koster is nu: J.J. Wijland, Bermweg 462, 2907 LD Capelle aan den IJssel, tel. (010)4514707,

e-mail: koster.rdamapolder@solcon.nl

* Pag. 357, **gemeente SPRANG-CAPELLE.**

Het juiste e-mailadres van de scriba is: ac.vdbeek@kpnmail.nl

Het juiste e-mailadres van de scriba van de diaconie is: kranendonkl@gmail.nl

* Pag. 391, **gemeente WERKENDAM.**

Scriba van de diaconie is nu: G.A. Treffers, Wielstraat 8, 4251 XG Werkendam, tel. (0183) 505205

■ AFSCHIEDSBIJENKOMST P. VERWEIJ, DIRECTEUR KERKELIJK BUREAU

De heer P. (Piet) Verweij, directeur Kerkelijk Bureau, hoopt m.i.v. augustus 2013 gebruik te maken van de FPU-regeling, waardoor hij afscheid zal nemen van het Kerkelijk Bureau.

Ter gelegenheid hiervan wordt hem een afscheidsreceptie aangeboden op **maandag 1 juli**, van 15.00-17.00 uur, in de grote zaal van de kerk van de Gereformeerde Gemeente te Gouda, Nieuwe Gouwe Oostzijde 2-b,

Als u de heer P. Verweij tijdens de afscheidsreceptie de hand wilt drukken, bent u van harte welkom.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met KBGG: (0348) 489900 of kbgg@cbgg.nl

■ SILOAH WONEN ZET DEUREN OPEN

Op **zaterdag 6 juli**, van 10.00-14.00 uur, is er een open dag bij de Woonlocatie van Siloah in Rijssen, Keizersdijk 6. Dan wordt de mogelijkheid geboden om de woongroepen van verblijf en verblijf met behandeling te bezoeken.

Siloah: Stichting Gehandicaptenzorg Gereformeerde Gemeenten is een onderdeel van Sirjon. Siloah Wonen is 9 jaar geleden gestart in Rijssen. Er waren twee woongroepen in het oude gebouw van Maranatha. Met het klaarkomen van de nieuwbouw is een grote wens in vervulling gegaan. Op dit moment zijn er zes verschillende woongroepen, in het najaar van 2013 komen hier nog twee groepen bij.

Siloah hoopt tijdens deze open dag mogelijke nieuwe klanten met hun ouders/vertegenwoordigers te verwelkomen. Op dit moment is er nog een aantal plekken voor nieuwe klanten.

Ook is het een mooie gelegenheid voor mogelijke stagiaires, nieuwe medewerkers, vrijwilligers en buurtbewoners een kijkje te nemen binnen de woongroepen.

■ VERKOPING TE BARNEVELD

Zorgcentrum Elim te Barneveld hoopt op **zaterdag 6 juli**, van 10.00-15.00 uur, zijn jaarlijkse verkoopdag te houden. Er zijn o.a. een veiling en verschillende workshops. Ook voor de kinderen zijn er acti-

viteiten georganiseerd De opbrengst van deze verkoping komt ten goede van de bewoners van onze verpleegUnit OASE. Locatie: Vliegersvelderlaan 42, Barneveld.

■ MARKT TE DIRKSLAND

Jaarmarkt, te organiseren door de activiteitencommissie van de Geref. Gemeente te Dirksland, op **zaterdag 29 juni**, van 9.30-15.00 uur, rondom het kerkgebouw, Mozartsingel 2, aldaar.

■ MARKT TE LEERDAM

Hoogeindsemarkt (waren- en rommelmarkt, met verkoping bij opbod) op **zaterdag 29 juni**, van 10.00-15.00 uur, op de locatie Hoogeind 30a te Leerdam. Ook zijn er activiteiten voor kinderen. Kijk op de website: www.hoogeindsemarkt.nl. De opbrengst is voor kerkelijke doeleinden.

■ MARKT TE PUTTERSHOEK

Gezinsmarkt (met rommelmarkt en veiling) op **zaterdag 29 juni**, vanaf 9.30 uur. Locatie: kerk Geref. Gemeente te Puttershoek, Sportlaan 2a. Voor de kinderen zijn er spelletjes. Orgelspel op het nieuwe kerkorgel. Opbrengst is t.b.v. bouwfonds van genoemde gemeente.

■ ZANGMIDDAG TE WERKENDAM

Zangmiddag, te organiseren door Helpende Handen, afd. Werkendam, op **zaterdag 29 juni**, aanvang: 14.30 uur, in de Boazkerk te Sliedrecht, Rondo 325. Bijbelvertelling over "de blinde Bartimeüs" door dhr. Brijder. Orgel: Lenard Verkamman.

■ GEDIPLOMEERDEN B-CURSUS VAN DE CGO

In het achterliggende cursusjaar 2012-2013 ontvingen de volgende studenten een diploma aan de **B-cursus** van de CGO:

Op de cursus te **Amersfoort** slaagden: dhr. G.J. van Appeldoorn, mw. J.C. Burger, dhr. W. de Jonge, dhr. A.J.D. van Laar, dhr. G. Noordermeer, dhr. H.J. Postema, mw. A. Postema-Wallet, mw. M. van der Veer, mw. S.C. Westerlaken-Dorresteyn en dhr. B. Wijnne.

Op de cursus te **Dordrecht** slaagden: mw. M.A. Boone-Maljaars, mw. M.T. Boonstoppel, dhr. J. Korver, mw. G.A. Kor-

ver-de Bie, dhr. C.G. Lock, mw. J.C.J. Lock-Flikweert en dhr. M. de Pee.

Op de cursus te **Goes** slaagden: dhr. M.C. Jacobse, mw. N.W. Jacobse-Karels, dhr. M.J. Maljaars en dhr. C.J. bij de Vaate.

Op de cursus te **Gouda** slaagden: dhr. A.J.P. van der Bas, dhr. J.J. van Beek, mw. N.J. Both-Luteijn, mw. G. de Haas, dhr. G.A. van den Hoek, mw. P.M. Kuiper-Molenaar, dhr. G. Nieuwenhuis, mw. J.B.M. Platschorre, mw. J. Slingerland, mw. G. Smulders, mw. H.W. van der Spek, dhr. P.T. Verweij en dhr. L.W. Walhout.

Op de cursus te **Rijssen** slaagden: mw. J.G. Jans, dhr. F.W. Jansen, dhr. B.J. van Losser.

Inschrijving voor één van de cursussen van de CGO is nog mogelijk! Raadpleeg de website www.cgo.nu of neem contact op met de voorlichter van de CGO, de heer J. van Roest, tel. 010 – 471 72 23 of e-mail: voorlichting@cgo.nu.

■ GEDIPLOMEERDEN HBO-OPLEIDING CGO

In juni 2013 hebben de volgende studenten een diploma aan de **hbo-opleiding** van de CGO behaald:

* voor de opleiding tot kerkelijk pastoraal werker slaagden: dhr. A. Boele (Waarder), dhr. A.J. Donker (Bodegraven), dhr. A. van Es (Barendrecht) en mw. J.M. van der Schans (Bodegraven);

* voor de Algemene Variant (AV) slaagden: dhr. G.W. Dubbeldam (Lisse), mw. C. Evers-de Groot (Moerkapelle), mw. L. Grandia (Zoetermeer), dhr. K.P. Hoogerwerf (Rotterdam) en dhr. R. van 't Hul (Veenendaal).

■ KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING

Dhr. A.J. van Moolenbroek ontving op zaterdag 15 juni uit de hand van burgemeester Bergmann van Middelburg een koninklijke onderscheiding. Gedurende meer dan vijftig jaar heeft hij op allerlei terreinen vrijwilligerswerk gedaan. Genoemd werden zijn inzet voor het zendingswerk, de stichting Zeeland helpt Roemenië en vrijwilligerswerk voor ouderen. Van Moolenbroek maakte ook ruim dertig jaar als diaken en ouderling deel uit van de kerkenraad van de gemeente Middelburg(-Centrum). Temidden van zijn talrijk nageslacht ontving Van Moolenbroek de versierselen van het lidmaatschap van de Orde van Oranje Nassau.

De Heere doe hem en zijn vrouw met alles eindigen in de Heere Die al die tijd droeg. Hij schenke genadig te mogen ervaren wat we lezen in Psalm 119:90: Uw getrouwheid is van geslacht tot geslacht.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Middelburg-C.

KERKDIENTEN

■ ZONDAG 30 JUNI 2013

Aalst 9.00 en 14.30 uur ds. G. Mouw; Alblisserdam 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 15.30 uur ds. W. Harinck; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Amsterdam-Noord 16.00 uur stud. P.D. den Haan; Apeldoorn 10.00 uur ds. J.M. Kleppe; Arnhem 19.00 uur (bev. ambtsdr.) ds. J. van Rijswijk; Barendrecht 16.30 uur ds. L. Terlouw; Beekbergen 10.00 (H.A.) en 19.00 uur ds. K. Boeder; Benthuizen 9.30 uur (H.A.) en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 19.00 uur ds. W. Silfhout; Bodegraven 10.00 uur ds. L. Terlouw en 18.30 uur ds. M.J. van Gelder; Boskoop 9.30 uur ds. H. Paul en 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur (H.D.) ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. A. Moerkerken en 18.30 uur ds. A.T. Huijser; Delft 18.30 uur ds. L. Blok; Deventer 15.00 uur ds. A. Schreuder; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. J. Schipper; Dordrecht 10.00 en 17.30 uur ds. H. Hofman; Ede (Petrakerk, Lunterseweg 25) 9.30 en 16.00 uur ds. B. Labee; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. G. van Manen; Emmeloord 9.30 uur ds. J.S. van der Net en 19.00 uur ds. A. Schot; Enkhuizen 9.30 en 16.00 uur (H.D.) ds. G. Heijkamp; Enschede 15.00 uur ds. C.J. Meeuse; Enter 15.00 uur ds. K. Boeder; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. P. Melis; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. C. Hogchem; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. G. Clements; 's-Gravenhage 16.00 uur ds. G.W.S. Mulder; 's-Gravenpolder 18.00 uur ds. C. Harinck; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. L. Blok; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. J.B. Zippro; Haamstede 15.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Hendrik-Ido-Ambacht 9.30 (H.A.) en 16.30 uur ds. M. Joosse; Herkingen 14.30 uur stud. H. Brons; Hilversum 10.00 en 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; Hoedekenskerke 14.00 uur ds. C. van Krimpen; Hoofddorp 15.00 uur ds. D. de Wit; Hoogeveen 9.30 en 15.30 uur ds. A. Schot; Houten 19.00 uur ds. A.A. Brugge; Kampen 9.30 (H.A.) en 15.30 uur ds. J. IJsselstein; Kamperland 14.30 uur ds. C. Sonneveld; Kapelle-Biezelingse 10.00 en 16.30 uur kand. S.W. Janse; Katwijk aan Zee 10.00 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Krabbendijke 9.30 (H.A.) en 18.30 uur ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. J.W. Verweij; Krui-

gen 9.30 en 14.00 en 18.00 uur ds. B.J. van Boven; Leerdam 19.00 uur ds. W. Visscher; Lelystad 16.00 uur ds. R. Kattenberg; Marknesse 9.30 en 14.30 uur kand. J. van Laar; Melissant 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. S. Maljaars; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Mijdrecht 10.00 en 19.00 uur stud. P.D. den Haan; Moerkapelle 9.30 (H.D.) en 18.30 uur ds. W. Harinck; Naaldwijk 9.30 en 16.00 uur ds. G. Hoogerland; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. A. Vermeij; Nieuwdorp 14.00 uur kand. S.W. Janse; Nieuwer ter Aa 18.30 uur ds. R. Kattenberg; Nieuwerkerk 9.30 (H.A.) en 15.30 uur (H.D.) ds. A.J. Gunst; Nieuwe-Tonge 10.00 en 18.00 uur stud. H. Brons; Nijkerk 14.30 uur ds. G. van Manen; Oosterend (Texel) 10.00 en 16.00 uur ds. G.J.N. Moens; Oosterland 14.30 uur ds. E. Bakker; Oostkapelle 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. J.J. Tanis; Opheusden 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Oud-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. G. Pater; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G. Bredeweg; Oudemirdum 9.30 (dovendienst) en 19.00 uur (doventolk) ds. W.J. Karels; Poederrijen 14.30 uur ds. P. Mulder; Poortugaal 9.30 uur ds. C. Neele; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. M. Karens; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.30 uur ds. J. Mijnders; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. A. Schreuder; Rotterdam-Alexanderpolder 16.30 uur ds. H. Paul; Rotterdam-Centrum 16.00 uur (H.D.) ds. A.T. Huijser; Rotterdam-IJsselmonde 15.00 uur ds. G. Pater; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. L. Terlouw; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. E. Bakker; Scherpenzeel 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. A. Verschuure; Sint Annaland 14.30 uur ds. S. Maljaars; Sint Philipsland 14.30 uur stud. H.A. van Zetten; Soest 15.00 uur ds. F. Mulder; Sprang-Capelle 9.30 en 16.30 uur stud. H. van der Heiden; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. R.A.M. Visser; Tholen 10.00 en 18.30 uur stud. H.A. van Zetten; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. P. Mulder; Urk 10.00 en 17.00 uur (H.D.) ds. J. van Belzen; Utrecht 10.00 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Veen 14.30 uur ds. H. Hofman; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. A.A. Brugge; Vlaardingen 10.00 uur ds. C. Harinck; Vlissingen 9.30 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Waarde 14.00 uur ds. J.M.D. de Heer; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur

ds. M. Mondria; Wageningen 10.00 (H.A.) en 18.30 uur ds. F. Mulder; Westkapelle 18.30 uur ds. R.A.M. Visser; Westzaan 19.00 uur ds. J.S. van der Net; Wierden 9.30 en 18.30 uur stud. W.A. Zondag; Woerden 10.00 uur ds. M.J. van Gelder en 18.30 uur ds. B. Labee; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 (H.D.) en 18.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Zwijndrecht 9.30 uur ds. A.T. Huijser en 15.30 uur ds. M.J. van Gelder; Zwolle 19.00 uur ds. J.M. Kleppe.

■ DINSDAG 2 JULI 2013

Brakel 19.30 uur ds. B.J. van Boven; Enter 19.30 uur ds. J. van Rijswijk; Nieuwerter Aa 19.45 uur ds. A. Schot; Oosterend (Texel) 19.00 uur ds. G.J.N. Moens; Scherpenzeel 19.30 uur (voor de zending) ds. G. Hoogerland; Sint Annaland 19.30 uur ds. P. Mulder; Sliedrecht 19.30 uur (voor de zending) ds. G.W.S. Mulder; Stolwijk 19.30 uur (voor de zending) ds. J.M.D. de Heer; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. G. Bredeweg.

■ WOENSDAG 3 JULI 2013

Aalst 19.30 uur ds. A. Verschuure; Beekbergen 19.30 uur ds. F. Mulder; Berkenwoude 19.30 uur ds. G. Mouw; Drachten 19.30 uur ds. G. Beens; Hilversum 19.45 uur ds. G.M. de Leeuw; Krabbendijke 14.30 uur (huw.bev.) ds. C. Sonneveld; Leerdam 19.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Nieuwdorp 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; Nieuwe-Tonge 19.30 uur ds. M. Mondria; Nijkerk 19.30 uur ds. J.W. Verweij; Oostkapelle 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Opheusden 14.30 uur (huw.bev.) ds. G.M. de Leeuw en 19.30 uur (voor de zending) ds. S. Maljaars; Oudemirdum 19.30 uur ds. C.A. van Dieren; Oude-Tonge 19.30 uur stud. H.A. van Zetten; Puttershoek 19.30 uur ds. L. Blok; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. A. Vermeij; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. J. van Belzen; Soest 19.30 uur ds. J. Schipper; Spijkenisse 19.45 uur ds. H. Paul; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. E. Bakker; Wageningen 19.30 uur (voor de evangelisatie) ds. W.J. Karels; Westzaan 19.30 uur ds. A. Schreuder; Woerden 19.30 uur ds. M. Karens; Zwijndrecht 19.30 uur ds. A.T. Huijser; Zwolle 19.30 uur ds. C. Hogchem.

■ DONDERDAG 4 JULI 2013

Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. G. Mouw; Den Helder 19.30 uur ds. A.J. de Waard; Hoofddorp 19.45 uur ds. J.M.D. de Heer; Hoogeveen 19.30 uur ds. G.M. de Leeuw; Kampen 14.00 uur (huw.bev.) ds. J. IJsselstein; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. L. Terlouw; Krabbendijke 14.45 uur (huw.bev.) ds. C. Sonneveld; Krimpen a/d IJssel 16.30 uur ds. G. Beens; Kruijningen 19.30 uur ds. M. Karens; Marknesse 19.30 uur ds. A. Verschuure; Melissant 19.30 uur

ds. M. Joosse; Opperdoes 19.30 uur ds. G. Hoogerland; Ouddorp 19.30 uur ds. F. Mulder; Rijssen-Zuid 14.00 uur (huw.bev.) ds. A. Schreuder.

■ VRIJDAG 5 JULI 2013

Leiderdorp 14.15 uur (huw.bev.) ds. C.J. Meeuse; Nunspeet 13.00 uur (huw.bev.) ds. A. Schot; Scherpenzeel 19.30 uur (huw.bev.) ds. A. Verschuure; Spijkenisse 14.00 uur (huw.bev.) ds. L. Terlouw.

■ EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 30 JUNI 2013

Alkmaar (Willem Buytewechstraat 2, Alkmaar) 10.00 uur evang. G. Baan; Amster-

dam (Looiersgracht 70) 10.30 en 17.00 uur evang. J. Krijgsman; Emmen (Prinsseslaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 16.00 uur evang. S. de Visser; Merksem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merksem) 10.00 en 17.00 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

Begrafenisonderneming De Kloe

Delkant 8 | 5311 CJ Gameren

Tel. 0418 - 56 21 74

www.begrafenisondernemingdekloe.nl

VAKANTIE in de BETUWE

Rust, ruimte en gezelligheid op camping DE VIJVERHOF in OMMEREN.

Kindvr, div act. Huurcaravan 4 pers, vakantiewon. 10 pers.

Iets te vieren? Kom dan naar de Vijverhof! Wij verzorgen het graag voor u!

www.campingdevijverhof.nl

Tel. 0344 601973

BED & BREAKFAST "ALBLASSERWAARD".

Kom genieten van de Alblasserwaard en de randsteden

En boek een B&B in Sliedrecht.

Inl. c.h.es@hetnet.nl / 0184-634267

ADVERTENTIES

Oosterland (Zld): vak.huis te huur, mooi/gezellig, vrij uitzicht, CV, tel: 0111-644950

Voor een fijne vakantie, of gewoon een paar dagen er tussen uit! Of voor een langere perioden. In het bosrijke **Rhena** aan de Ribeslaan 4. Ons **pension** is het gehele jaar geopend. Geen TV. Zondageerbiediging. Pension mev. E. Knuivers, Tel: 0317-614773 bgg 06-19856085 info@knuivers.com

Voordelig met het hele gezin in eigen sfeer naar zon, water en bergen?

Voor €495,- all-in per week staat uw stacaravan in Oostenrijk klaar. Nederlandstalige kerkdiensten en recreatieactiviteiten voor jong en oud. Meer info bel 055 3030083 of www.es-vakanties.nl

Vakantiewoning op boereerf in Vriezenveen.

Veel rust en privacy. Tot 16 personen. Ook voor groepsaccommodaties. In juli nog vrij. Voor info: 0546 565038

Rijssen

Aangeboden hoekwoning. Ruime woonwijk supermarkt en ref. scholen vlakbij. Riante aanbouw beg. grond t.b.v. rolstoel. Grote slaapkamer en douche met ligbad. Ruime kavel met carport 405 m². Inl. en foto's Makelaardij van Brussel tel. 0548518605

Te koop in Neder-Betuwe. Vrijstaande jaren 30 woning. Geschikt voor zorgwoning, dubbele woning, kantoor aan huis, etc., prijs n.o.t.k. Reacties: multiwoning@klikSAFE.nl

www.vakantie-elspeet.nl

Recreatiebungalow in Holten

Te koop, onze prachtige recreatiewoning gelegen op "De Borkeld" in Holten. Mooie omgeving nabij reformatorisch park "Casa Familia", Camping De Lindenberg en Rijssen. De woning wordt door ons permanent bewoond ivm gedoogbeleid. Hierdoor is de woning ruimer dan gemiddeld en van alle gemakken voorzien op 1000 m² eigen grond. Indeling: Carport (in pandig), bijkeuken, open keuken, woonkamer met serre en houtkachel, badkamer, 2e toilet, cv en drie slk. Vraagprijs €135.000. Informatie 06-25082931 of e-mail: ed.menalda@kpnplanet.nl

Te huur voor vakantie of bed & breakfast: nostalgische schaapskooi voor 4 personen op de Veluwe in Stroe, 5 min. van bos en heide. Tel. 06 - 22 37 62 20 www.schapenhok.nl

Gezocht: **Kosthuis/kamer in Breda** voor student Kon. Marechaussee. Van september 2013 t/m juli 2014. Tel: 06-21900634

Voor een zorgzame begeleiding

Barneveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Telefoon: 033 277 0555

Kantoor: Stationsweg 411
3925 CD Scherpenzeel

Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

GARDEREN EN PUTTEN.

Te huur, op rustige parken, vakantiewoningen t/m 14 pers. Inl. c.h.es@hetnet.nl / 0184-634267

Psychologenpraktijk
Brouwer

- Onderzoek
- Advies
- Begeleiding
- Behandeling

O.a.: ADHD · angst · burn-out · depressie
faalangst · fobie · gedragsproblemen
identiteitsproblemen · lichamelijke
spanningsklachten · negatief zelfbeeld
onzekerheid · opvoedingsproblemen
paniek · piekeren · PDD-NOS
relatieproblemen · slaapproblemen
somerheid · spanning · stress
syndroom van Asperger

Informatie en aanmelding via:

T 0180 - 42 69 55

E info@psychbrouwer.nl

I www.psychbrouwer.nl

Vestigingen in: Ridderkerk, Barneveld en Meteren

Fides

praktijk voor hulpverlening en diagnostiek

Een vertrouwd adres voor hulp aan kinderen, jongeren en volwassenen vanuit een Bijbelse visie.

Wij bieden o.a. hulp bij:

- Opvoedingsvragen
- Relatie- of werkproblemen
- Sombereheid, angst, piekeren
- Psychische klachten
- Gezinsproblemen
- Identiteits- en andere vragen

U kunt bij ons ook terecht voor psychologisch onderzoek, indicatieaanvragen en onderzoek, begeleiding en training van mensen met een verstandelijke beperking.

Bel voor informatie of aanmelding
Tel. 0342 - 41 99 77
Van Breugelplantsoen 1
3771 VM Barneveld
www.fideshulpverlening.nl

FIETSTOCHT ACHTERBERG LANDHOEVE GROOT SCHONEVELD

D.V. zaterdag 29 juni organiseert Landhoeve Groot Schoneveld een fietstocht van 25 km. De opbrengst is ten bate van de **Dagbesteding ouderen in Achterberg**. Start tussen 10.00 – 12.00 uur. Koffie, koek, verkooptafel aanwezig, na fietstocht is er gelegenheid om te eten en een rondleiding op de zorgboerderij.
€ 3,50 pp / € 12,50 per gezin.
Start Bovenweg 20, 3911 SG Achterberg. Voor meer informatie: tel 0317 – 618 180
www.betuwehof.nl

Begravenisverzorging I. Janssen

Dag en nacht bereikbaar op
0113 - 33 09 36
06. 53 23 73 20

*Dienstverlening in geheel
Zeeland*

www.begravenisverzorging-janssen.nl
Havikskruid 10, 4421 MN Kapelle

Wij verzorgen geen crematies

Cursussen Oudvaders

Naast andere cursussen van voortreffelijke werken van oudvaders kunnen we u nu ook een cursus van J.C. Ryle aanbieden

De cursisten ervaren dat de lessen hen leiden bij het lezen en inzicht bieden in de leesstof.

**Vraag vrijblijvend een proefles aan.
Meer info en cursussen zie website**

**N
I
E
U
W**

J.C Ryle

De Heiligmaking

verdeeld over 12 lessen
prijs digitaal: € 89.00 Schriftelijk: €98.00
www.cursussenoudvaders.nl
info@cursussenoudvaders.nl
0172-532796 – 0118-583025

Dorst
BEGRAFENISVERZORGING

Molenpad 4
4696 BP Stavenisse
Telefoon: 0166 - 69 74 38
Mobiel : 06 -10 64 28 07
www.dorstbegravenisverzorging.nl

Wij verzorgen alléén begrafenissen

Natuur-diapresentatie door jacht- opzichter op Kroondomein 't Loo.

D.V. vrijdag 5 juli, aanvang 19:30 uur.
Aula Groenewegenschool,
Sportlaan 4, Werkendam.
Toegang €2,50/kind; € 5,-/volw.
(gezin € 15,-) T.b.v. dokterspost
Roemenië (Werkgroep Zegveld).
Info: jacovdbroek@gmail.com.

Luxe fotokaarten
voor elke gelegenheid
Scherpe prijs voor uw eigen
vereniging en/of goede doel.
www.scheurfotokaarten.nl

Begravenisverzorging Van der Vliet

Voor een stijlvolle begravenis.
in Elspeet en omstreken
G.J. van der Vliet, Boekweitweg 22,
8075 CP ELSPEET
Tel: 0577-492830 of 06-12934519
b.g.g. 06-53432144
Dag en nacht voor u bereikbaar.
Wij verzorgen alleen begrafenissen.

TE KOOP

Appartement ca. 70m² 2 kamer op de
mooiste locatie van Nederland
4 hoog uitzicht op 30 km duin en
volledig zeezicht. **Dit is een parel.**

TE KOOP

Bungalow op recreatiepark in
Lunteren. Alles netjes in de verf,
verzorgde tuin.
Tegen aantrekkelijke prijs.

Tel. 06-49495542

0182 - 35 15 20
voor de Krimpenerwaard
Gouda & omstreken

Speksnijder Begrafenisverzorging

www.speksnijderbegravenisverzorging.nl

VAN STAVEREN
Begravenisverzorging

Sumatrastraat 11 ~ 2405 EM Alphen aan den Rijn

Dag en nacht bereikbaar, in elke regio

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Te huur: Landelijk gelegen helft van
vrijstaande woning in Beekbergen.
Eigen inrit en grote tuin met
dubbele garage.
Per 01 september 2013.
Fam. van den Beld
tel. 06-11362636

Psychologiepraktijk Van Pelt

*Behandeling van volwassenen
met psychische problemen*

Rozenhof 33-303 • 3311 JT Dordrecht
T 078-2000250 • E info@praktijkvanpelt.nl
www.praktijkvanpelt.nl

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatoisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl

Psychologische Hulpverlening

ORGEL OF PIANO KOPEN?

Joh.deHeer

méér dan muziek, sinds 1898.

Leeghwaterstraat 46/47 Sliedrecht
facebook.com/johdeheer • www.johdeheer.nl

NIEUW

uw eigen chalet op Camping Schoolzicht

Ons nieuwe terrein
begint aardig te
vullen. Kom deze
zomer vrijblijvend
eens kijken.

Wellicht is het
iets voor u!

ook enkele
jonge
gebruikte
chalets
te koop

Royale kavels

Rust en privacy

Zondagsrust

INFORMEER NAAR
DE MOGELIJKHEDEN
(0118) 58 33 33

Brouwerijweg 5 - Aagtekerke
www.schoolzicht.nl

Vakantie Oostenrijk:

Te huur: luxe Chalet en
Appartementen 2-9 pers.,
in omg. Saalbach-Hinterglemm /
Zell am See, Kerkdiensten
tijdens zomervakantie.
Info: 0180-322181 / 06-51166845

 HARKES *Persoonlijke zorg
voor uw begrafenis*
Begrafenissen
Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
*Wij verzorgen alleen begrafenis
Dag en nacht bereikbaar – overal te ontbieden*

De Saambinder Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:

ds. G.J. van Aalst

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. G.J. van Aalst,
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105
e-mail: gjvanaalst@kliksafe.nl

Redacteur:

ds. C. Neele
Egge 28, 3171 DE Poortugaal,
tel. 010-5017707
e-mail: c.neele@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl
Aanlevertijd:

Uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór
de datum van verschijning van De Saam-
binder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:

Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:

Drukkerij Verloop,
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
tel. 078-6912899, fax 078-6919536
e-mail: saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen **uiterlijk
donderdag** vóór de week van
verschijning aangeleverd te zijn.
Rouwadvertenties **uiterlijk
maandagmorgen 9 uur**.

Advertenties € 1,05 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie

Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk Bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:

Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 12,00 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 24,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 115,-; USA \$ 115,-.

Correspondentieadres

Noord-Amerika:
Mr. A.M. Berman, P.O. Box 20188,
St. Catharines, ON L2M 7W7, Canada
e-mail: purlin@sympatico.ca

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelij-
heid betreffende de inhoud van de advertenties
en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Tegels... als geen ander

Ook bij Kroon
TEGELOUTLET
veel keuze, vanaf
€ 3,95 / m²

Vloertegels en wandtegels
Meer dan duizend soorten
Vakkundig advies en gelegd
Vloerverwarming
Altijd scherpe prijzen

KROON
VLOEREN IN STEEN

Energieweg 8c, Meerkerk | tel. 0183-354225 | www.kroonvloereninsteen.nl

begrafenisverzorging
Den Hollander

Begravenissen in Den Haag, Westland, Gouda, Rotterdam, Vlaardingen en omstreken. Wij verzorgen alleen begravenissen.

Dag en nacht bereikbaar.

P.N. den Hollander
T. den Hollander

Tel. 010 - 4600509

www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

HELP

onze voorgangers in China

De voorgangers van de huiskerken vragen om toerusting. Uw hulp is daarbij onmisbaar. Bel voor info en/of voorlichting: 06-200 13 173

Stort uw gift op: 3473.76.029
t.n.v. Hudson Taylor/SBHC te Rhenen.

HUDSON TAYLOR

Stichting Bijbelse Hulpverlening China

WWW.HUDSONTAYLOR.NL

Onderwijs | Lectuur | Toerusting | Diaconaat

kina
begrafenisverzorging

D.W. Schipper
010-458 31 12
Capelle a/d IJssel

J. Kooijman
0182-58 39 32
Gouda

Dag en nacht bereikbaar

WIJ VERZORGEN ALLEEN BEGRAFENISSEN

Agathos

- Nette **hulp** bij het **huishouden** voor vader?
- Beter omgaan met uw zoon met **autisme**?
- Weer een **gezellige gezinsmaaltijd**?
- Hulp bij het **douchen** voor uw moeder door een bekwame verzorgende?
- **Mantelzorg** ondersteuning?

Agathos is een reformatorische organisatie en biedt zorg en hulp aan iedereen die dat nodig heeft.

(010) 26 40 777
www.agathos-thuiszorg.nl

Agathos is onderdeel van Lelie zorggroep (leliezorggroep.nl).

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

Neem voor meer informatie contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van Organisten der Gereformeerde Gemeenten

Reformatorische Psychologenpraktijk Nederland

Identiteitsbewust, Persoonlijk, Vertrouwelijk, Doelgericht

Wij bieden identiteit bewuste **hulp** aan **kinderen, jongeren** en **volwassenen** met o.a.:

- Relatieproblemen
- Opvoedingsvragen
- Gedragsproblemen
- Traumatische ervaring(en)
- Gezinsproblemen
- Persoonlijke problematiek (zoals Depressie, Angst, Identiteitsvragen)
- Arbeidsproblemen
- Autisme Spectrum Stoornis

Voor meer informatie of aanmelding:

078 - 69 32 808

Adres: Plantageweg 5, 2951 GN Alblasserdam
info@rpnederland.nl www.rpnederland.nl

Wincoop
veiligheidstrainingen

Trainingen voor o.a. kerken, scholen, verenigingen en andere identiteitsgebonden (zorg)instellingen
BEL OF MAIL GERUST VOOR ADVIES OF MEER INFO

Wincoop Veiligheidstrainingen B.V.
Anthonie Fokkerstraat 45 B - 3772 MP Barneveld
Telefoon (0342) 417 371 - Fax (0342) 417 286
E-mail info@wincoop-vt.nl

BHV
trainingen

(kinder)
EHBO
trainingen

AED
trainingen

Bekijk ons complete aanbod op www.wincoop-vt.nl

Begrafenisonderneming

De Jongh

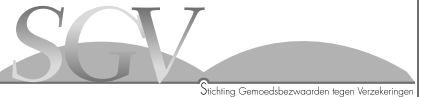
H. de Jongh
P.H. van der Leer
D.D.E. Melieste

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begravenissen.

Wij zijn dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 611154
Waardenburg 0418 - 652039
Werkendam 0183 - 701017
Papendrecht 078 - 6412740

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

De Stichting Gemoedsbezwaarden tegen Verzekeringen heeft ten doel de individuele en collectieve voorlichting aan en belangenbehartiging van gemoedsbezwaarden tegen verzekeringen. U steunt ons als donateur al voor € 10,- per kalenderjaar.

Donateurs krijgen de door onze stichting opgestelde principiële en praktische brochures en nieuwsbrieven gratis toegezonden. Mocht u interesse hebben in de brochures dan kunt u deze aanvragen.

Donateuraanmeldingen, vragen stellen en/of brochures opvragen kan via:

- E-mail sgv.voorlichting@kliksafe.nl
- E-mail sgv.secretariaat@kliksafe.nl
- Telefoon 0488-44 91 54

sgv.voorlichting@kliksafe.nl

E.Treur
Kroostweg 22
3704 ED Zeist
Telefoon 030 - 6924258
Mobiel: 06 - 57315689
www.begrafenisondernemingtreur.nl
info@begrafenisondernemingtreur.nl

Begrafenisonderneming Treur

Wij verzorgen alleen begravenissen

Alle nieuwe titels
www.deroeboeken.nl
078 - 6124081

**STAPEL
VOORDEEL
BIJ GEBR. KOSTER**

D.V. VRIJDAG
28
JUNI

D.V. ZATERDAG
29
JUNI

**OPRUIMING
RESTANTEN!**

100 titels geselecteerd tegen eenheidsprijzen van

2,50 5,00 7,50

Voor 't hele gezin!

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

www.gebrkoster.nl

niet voor handelaars

KOLSTE